

“Học viện Ngân hàng trong tôi”- ngược dòng lịch sử để xác định ngày sinh của Học viện Ngân hàng

TÔN THẤT TRÚC

Cuộc thi với chủ đề “Học viên Ngân hàng trong tôi” đang trở thành ngọn đuốc được thế hệ trẻ hôm nay thấp sáng, ngọn đuốc đó cũng đang giúp cho những cán bộ là cựu sinh viên, giảng viên của Học viện Ngân hàng (HVNH) đã nghỉ hưu có được cơ hội ngược dòng lịch sử để tìm kiếm lại những chứng tích của một thời oanh liệt và hào hùng, góp phần tạo dựng nên “HVNH” ngày hôm nay.

1. “Học viện Ngân hàng trong tôi”

Tại sao tôi lại nói một thời “Oanh liệt và hào hùng” bởi vì để khoác được trên mình 4 chữ “**Học viện Ngân hàng**” và được toàn xã hội tôn vinh, liệt vào TOP những Trường đại học và Học viện có chất lượng đào tạo uy tín nhất, tốt nhất hiện nay tại Việt Nam, chúng ta không thể không nhắc đến quá trình hình thành và phát triển của HVNH từ những khái niệm sơ, trung, cao cấp... rồi mới đến HVNH. Quá trình đó cũng gắn liền với hàng loạt sự kiện đầy bi tráng, đầy oanh liệt và đầy hào hùng của dân tộc chúng ta trong sự nghiệp đấu tranh chống Pháp, chống Mỹ cứu nước và bảo vệ tổ quốc. Quá trình đó cũng gắn liền với nhiều thế hệ lão thành cách mạng, nhiều thế hệ cán bộ, sinh

viên, giảng viên... trưởng thành từ HVNH, đã đi qua các cuộc kháng chiến, mà tiền thân của nó cũng bắt đầu từ những cụm từ sơ, trung, cao cấp... đã được Đảng và Nhà nước quan tâm vun đắp cho đến nay hôm nay là HVNH.

2. Học viện Ngân hàng trong trái tim tôi

Vậy có phải ngày sinh của “HVNH” chỉ là 55 năm, bắt đầu từ năm 1961- 2016 hay là 61 năm bắt đầu từ năm 1955- 2016? Trước hết tôi có thể khẳng định rằng: Bất cứ ai dù là cựu sinh viên hay sinh viên, cựu giảng viên hay giảng viên, cựu cán bộ hay cán bộ ở các cấp... phục vụ tại một Trường hay một Học viện đều rất đỗi tự hào nếu tuổi đời của một Trường đại học hay một Học viện được hình thành cách đây hàng trăm năm (ở Việt Nam có một số trường tuổi đời đã hơn

105 năm, ví dụ như Trường Đại học Y Hà Nội...).

Vậy, đối với HVNH của chúng ta thì sao? nó đã có cách đây hơn 61 năm hay là 55 năm. Tôi nói ra điều này vì HVNH không chỉ trong tôi, mà HVNH còn cao hơn thế, đó là “HVNH trong trái tim tôi”. Tôi sẽ cố gắng viện dẫn và chứng minh cho các bạn biết nó đã có cách đây hơn 61 năm tính từ năm 1955- 2016. HVNH hôm nay đã trở thành niềm tự hào không những của riêng Ngành Ngân hàng, mà nó còn là niềm tự hào của ngành Giáo dục và của toàn xã hội.

Nhà thơ Tố Hữu có viết trong “Bài ca mùa xuân 1961” rằng: “... *trái tim anh đó, Rất chân thành chia 3 phần tươi đó, Anh dành cho đảng phần nhiều, phần cho thơ và phần để em yêu...*”. Với tôi cũng vậy, Đảng phần nhiều, phần cho gia đình, và phần dành cho ngành Ngân hàng, mà trực tiếp là dành cho sự nghiệp trồng người tại HVNH- một góc nhìn từ một phân hiệu đặc biệt của HVNH. Tôi năm nay đã bước vào tuổi 80, nhưng mỗi khi nhắc đến HVNH, trong tôi lại trở dậy khao khát được đứng trên bục giảng như những ngày còn trai trẻ. Cả đời tôi cống hiến cho ngành NH, cho

sự nghiệp giáo dục của Ngành, và cả đời tôi cũng chứng kiến biết bao sự kiện vĩ đại của dân tộc gắn liền với hàng loạt sự kiện phát triển của HVNH.

Là người trong cuộc, nhân sự kiện viết về “HVNH trong tôi”, tôi muốn đưa ra một bằng chứng mà tôi cất giữ cách đây gần 60 năm để minh chứng cho ngày hình thành và phát triển của HVNH không phải chỉ 55 năm mà đã trên 61 năm. Bằng chứng này muốn nhấn mạnh lại một lần nữa là “HVNH trong tôi”. Đồng thời nhân đây, tôi cũng muốn truyền tải thông điệp “HVNH trong trái tim tôi” tới thế hệ trẻ, hiện đang là sinh viên, giảng viên, cán bộ thuộc HVNH tiếp tục giữ vững truyền thống cha anh, nâng “HVNH” lên tầm cao mới, không bó hẹp trong phạm vi ngành, lãnh thổ VN, mà trở thành cái nôi đào tạo chuyên ngành Tài chính- Ngân hàng chất lượng cao cho khu vực và thế giới.

3. Những bằng chứng lịch sử về ngày thành lập (ngày sinh) của Học viện Ngân hàng

a. Đặt vấn đề

Như chúng ta đã biết, khi nói đến kết quả học tập tại một nơi đào tạo (Học viện, Trường Đại học, Trường cao đẳng, hay Trường trung học, Trung tâm đào tạo...), ai cũng biết điều đầu tiên phải nhắc đến đó chính là “Giấy chứng nhận tốt nghiệp”. Giấy chứng nhận tốt nghiệp có thể là một tấm bằng Tiến sỹ, bằng Thạc sỹ, bằng Đại học, bằng Cao đẳng, bằng Trung cấp, Sơ cấp... (tạm gọi là bằng cấp) hoặc cũng có thể là “Giấy chứng nhận” để ghi nhận lại kết quả học tập của 1 học sinh,

sinh viên tại một cơ sở đào tạo về một ngành nghề nhất định nào đó (tạm gọi là Giấy chứng nhận). Giấy chứng nhận hay Bằng cấp... có thể được coi là một trong những minh chứng cụ thể (hay bằng chứng lịch sử) cho thấy sự hình thành và phát triển của một tổ chức đào tạo nào đó bắt đầu từ khi nào? ở đâu? và ai thay mặt cơ quan chủ quản hay cơ sở đào tạo ký trên giấy chứng nhận hay bằng tốt nghiệp đó.

Đối với hoàn cảnh Việt Nam, trải qua hàng thập kỷ ròn rã chống giặc ngoại xâm, đặc biệt là giai đoạn chống Pháp, chống Mỹ đã làm cho nền giáo dục nước nhà gặp vô vàn khó khăn. Chỉ nói riêng về địa điểm xây dựng các cơ sở đào tạo của các trường, lớp của các Bộ, Ngành thời chống Pháp, ta cũng có thể thấy được sự khó khăn của nó, đó là hầu hết các trường đều hình thành và phát triển ngoài khu vực Hà Nội, phần lớn ở vùng núi, để tránh chiến tranh phá hoại, ảnh hưởng đến quá trình học tập của học sinh, sinh viên. Hơn nữa, địa điểm của các trường cũng thay đổi thường xuyên, lúc thì ở địa điểm A, vài năm sau lại chuyển đến địa điểm B... do đó việc truy tìm nguồn gốc ban đầu của một số trường: Ở đâu? khi nào? ai là cán bộ lãnh đạo đầu tiên?... là một vấn đề không phải dễ dàng, khi mà hệ thống lưu trữ của chúng ta thời đó còn hết sức hạn chế, cộng với những nhân chứng lịch sử (các cán bộ lão thành) không còn nhiều, đã làm cho yếu tố lịch sử bị lãng quên... Chính vì vậy, chúng ta phải truy tìm nguồn gốc của một trường hay một học

viện, ở đây là HVNH phải dựa trên một số cơ sở dữ liệu hiện có, ví dụ như: “Giấy chứng nhận tốt nghiệp sơ, trung cấp nghiệp vụ ngân hàng” đang được lưu trữ rải rác ở một số cán bộ lão thành để giải mã cho ngày khai sinh của Học viện.

b. Tiền thân Học viện Ngân hàng bắt đầu từ đâu

Từ những nguyên nhân trên, tôi có thể dẫn chứng một vài ví dụ sinh động để thấy được quá trình hình thành và phát triển của HVNH, quá trình hình thành này dựa trên nền tảng đào tạo ban đầu (cái gọi là phôi thai trong trứng nước) được Ngân hàng Quốc Việt Nam thực thi.

Cụ thể, năm 1951, Ngân hàng Quốc gia Việt Nam thành lập, năm 1952 vào lúc cuộc kháng chiến chống Pháp bước sang giai đoạn gay go và quyết liệt nhất, NHQGVN đã quyết định mở lớp Kế toán trưởng đầu tiên của Ngành tại Việt Bắc để phục vụ cho các hoạt động thanh toán và tín dụng của nền kinh tế. Và trong các năm tiếp theo 1952-1953, cũng tại Việt Bắc, NHQGVN liên tiếp mở các lớp đào tạo kế toán trưởng, thời hạn đào tạo 6 tháng, để cung cấp một lực lượng cán bộ chủ chốt cho Ngành. Năm 1954 hòa bình lập lại, năm 1955- 1956, hàng loạt lớp sơ cấp nghiệp vụ ngân hàng chủ yếu là tín dụng và kế toán được mở tại Hà Nội và Hải Phòng. Từ các khóa học này tôi có thể khẳng định tiền thân của HVNH bắt đầu từ cơ sở đào tạo đầu tiên được thành lập tại Hải Phòng có tên gọi là: **Trường bổ túc cán bộ thuộc Ngân hàng Quốc gia Việt Nam**

Trung ương (tôi xin trích đây đủ tên gọi nguyên gốc tại các “Giấy chứng nhận kết quả học tập” được NHQGVNTW ký ban hành tại ngày đó), cụ thể: Tôi tham gia khóa đào tạo tại Trường bổ túc cán bộ, khóa IV, tại Hải Phòng, và tốt nghiệp ngày 20.8.1956 (khóa I năm 1955). Trên “Giấy chứng nhận kết quả học tập” của tôi do Ông Nguyễn Duy Bình-Phụ trách Trường Bổ túc Cán bộ, thừa lệnh Tổng Giám đốc Ngân hàng Quốc gia Việt Nam ký. Tiếp đến, tháng 2.1957, lớp trung cấp Ngân hàng đầu tiên được tổ chức tại số 35 Hồng Bàng (trụ sở của Ngân hàng Ngoại thương cũ của Pháp để lại, nay là 35 Đường Điện Biên Phủ- Hải Phòng). Cũng tại thời điểm này, NHQGVN quyết định xây dựng 2 cơ sở đào tạo chính quy tại Hà Nội và Hà Bắc (nay là Bắc Ninh). Tại Hà Nội, Trường có tên gọi là **Trường Cao cấp nghiệp vụ Ngân hàng Hà Nội** và tại Bắc Ninh là Trường Trung cấp Ngân hàng. Cá nhân tôi tốt nghiệp khóa đào tạo Trung cấp nghiệp vụ Ngân hàng tại Trường Cao cấp nghiệp vụ Ngân hàng năm 1962. Giấy chứng nhận tốt nghiệp trung cấp nghiệp vụ ngân hàng do Tổng Giám đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam Lê Viết Lượng ký. Như vậy, ngày đó, Giấy chứng nhận tốt nghiệp trung cấp NH do Tổng Giám đốc NHNNVN (nay là Thống đốc NHNNVN) ký chứ không phải là cơ sở đào tạo ký, điều đó cho thấy tầm quan trọng của Bằng cấp ngày đó như thế nào.

4. Suy luận và tự hào về Học viện Ngân hàng- Học viện trong

trái tim tôi

a. Suy luận về ngày sinh của Học viện Ngân hàng

Từ những dẫn chứng trên, tôi có một số nhận xét như sau: Để hình thành nên một Trường đại học, hay một Học viện..., trước đó là cả một giai đoạn dài cho sự chuẩn bị và phối hợp các ý tưởng thực hiện, cũng như tiến hành thực hiện một phần của ý tưởng đó. Khi tính ngày sinh của một Trường hay một Học viện, đôi khi người ta không tính giai đoạn chuẩn bị, mà chỉ tính kể từ ngày ký Quyết định thành lập. Tuy nhiên, ở một góc nhìn khác, ví dụ: như một đứa trẻ ra đời, Bệnh viện bao giờ cũng cấp cho người mẹ một tờ giấy gọi là “Giấy chứng sinh”, trong đó ghi rõ địa điểm, giờ, ngày, tháng, năm sinh của đứa bé. Tại năm sinh đó (ví dụ 1955), Bà mẹ hoặc Ông Bố chưa đi làm Giấy khai sinh ngay cho đứa bé mà mãi đến 6 năm sau (1961), người mẹ hoặc người bố mới mang tờ “Giấy chứng sinh” ra Phường để làm “Giấy khai sinh” cho đứa bé. Mặc dù đã 6 năm trôi qua, nhưng trong “Giấy khai sinh” của đứa bé, ngày tháng năm sinh vẫn được Ủy ban Nhân dân phường ghi lại theo nguyên bản của Giấy chứng sinh, tức là năm 1955. Theo cá nhân tôi, đây là nguyên tắc chuẩn trong việc xác định ngày tháng năm sinh của một con người, và nếu suy rộng ra thì đây cũng là một nguyên tắc chuẩn khi xem xét quá trình hình thành và phát triển của một đơn vị hay tổ chức nào đó. HVNH có lẽ cũng không thể nằm ngoài nguyên tắc đó. Nguyên tắc mang tính kế thừa và tri ân các bậc lão

thành đã có công xây dựng và vun đắp nên HVNH ngày hôm nay.

b. Không nên để vòng xoáy thời gian làm thay đổi cái nhìn về ngày sinh của Học viện Ngân hàng

Như tôi đã đề cập ở trên, do cuộc chiến tranh chống Pháp và chống Mỹ kéo dài, đã làm cho nền kinh tế nước nhà suy kiệt, kéo theo hàng loạt khó khăn chồng chất lên mọi ngành, mọi nghề, đặc biệt là nền giáo dục. Hơn nữa, cuộc chiến tranh đã tạo ra vòng xoáy khốc liệt, làm cho cái nhìn của chúng ta về lịch sử đôi khi không còn nguyên vẹn. Thậm chí là ngày sinh của chính chúng ta đôi khi cũng không còn nguyên gốc, không còn nhớ, vì chúng ta sinh ra ngay trong khói lửa chiến tranh, bom đạn cày xé ngày đêm, phá nát từng tấc đất ngọn cỏ, thì còn đâu ra chút khoảng trống yên bình để cho các ông bố, bà mẹ đi đăng ký ngày sinh cho con. Vòng xoáy đó cũng làm cho nền giáo dục liên tục dịch chuyển theo dòng chảy thời gian. Nếu tính đúng, tính đủ theo đúng các Giấy chứng nhận “khai sinh” như tôi trình bày trên, tức “Giấy chứng nhận kết quả học tập” của **Trường bổ túc cán bộ- Ngân hàng Quốc gia Việt Nam Trung ương** thì HVNH của chúng ta chắc chắn phải có từ những năm 1955- 1956. Nghĩa là HVNH đã có lịch sử hình thành và phát triển đến nay đã trên 61 năm. Rõ ràng, để có một HVNH đầy uy tín, đầy tự tin như ngày hôm nay, HVNH cũng đã phải trải qua vô vàn khó khăn, thử thách. Học viện cũng đã phải thay liên

tục chiếc áo khoác trên mình theo dòng chảy thời gian ấy: từ Trường bổ túc cán bộ- Ngân hàng Quốc gia Việt Nam Trung ương, đến Trường Cao cấp nghiệp vụ ngân hàng- Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, rồi đến Trung tâm Đào tạo và Nghiên cứu khoa học Ngân hàng- Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, và nay là Học viện Ngân hàng- Ngân hàng Nhà nước Việt Nam. Từ việc chỉ đào tạo ở cấp sơ, trung và cao cấp đến nay là đào tạo bậc Đại học, Thạc sĩ và Tiến sĩ. Từ một Trường mà sức cạnh tranh chưa cao, chưa được xã hội tôn vinh, thì nay Học viện đã được xã hội ghi nhận, tôn vinh, xếp vào TOP những trường có uy tín và chất lượng đào tạo bậc nhất VN. Đó là niềm tự hào không những của chính các thầy, các cô của HVNH, mà nó còn là niềm tự hào của toàn bộ hệ thống ngân hàng và toàn xã hội.

c. Lời kết và tình yêu dành cho Học viện Ngân hàng

Như đã đề cập ở trên, tôi năm nay đã bước vào tuổi 80, trong đó tôi dành hơn 42 năm để cùng hành trình với Ngành, với hệ thống giáo dục của HVNH. Có những giai đoạn là cán bộ ngân hàng đi học nghiệp vụ từ thuở đầu dựng trường- Trường bổ túc cán bộ (1955-1956), rồi tham gia học Trung học ngân hàng (1961-

1962) tại Trường Cao cấp nghiệp vụ ngân hàng Hà Nội, tham gia học đại học (1967-1969) tại Trường cao cấp Nghiệp vụ Ngân hàng, rồi trở thành giảng viên Trường trung học Ngân hàng 4, một phân hiệu đặc biệt, dưới sự quản lý trực tiếp của Ngân hàng Nhà nước VN và cũng là phân hiệu đặc biệt của HVNH. Phân hiệu đã làm rạng danh hệ thống giáo dục đào tạo của ngành Ngân hàng nhờ sự đóng góp to lớn của Ngành Ngân hàng Việt Nam vào quá trình đào tạo ra hàng loạt thế hệ sinh viên Lào và Căm-pu-chia sang Việt Nam học tập. Trong số họ, nhiều người đã trở thành Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Trung ương đảng, Thống đốc, Giám đốc... của Lào và Căm-pu-chia. Trong quá trình đó, tôi còn trực tiếp tham gia Đoàn chuyên gia ngân hàng-Ngân hàng Nhà nước Việt Nam sang Căm-pu-chia giai đoạn 1980-1982 để giúp bạn xây dựng lại hệ thống ngân hàng sau thảm họa diệt chủng dưới chế độ Pôn-Pốt-Yeng-sa-ry (Polpot-Yengsary). Tận mắt nhìn thấy sự hủy diệt man rợ và sự vươn lên mạnh mẽ của hệ thống ngân hàng bạn sau tái thiết đất nước, đặc biệt, năm 2014, tuy đã nghỉ hưu gần 20 năm, ở tuổi 78, nhưng Thống đốc Ngân hàng Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào-Tiến sĩ

Somphao Phaysite vẫn mời tôi sang thăm Lào để thể hiện tinh thần tri ân đối với các thầy cô VN đã có công đào tạo các thế hệ cán bộ Lào ngày hôm nay.

Quá trình tham gia vào hệ thống giáo dục của Ngành, từ một cán bộ NH, rồi trở thành giáo viên, kinh qua các vị trí phó trưởng phòng, trưởng phòng giáo vụ, Hiệu phó rồi Hiệu trưởng Trường Trung cấp NH 4 phân hiệu đặc biệt TW..., tôi không thể không tự hào về một HVNH đã cùng tôi đi cùng năm tháng. Tuy đã bước vào tuổi 80, nhưng vẫn dành cho Học viện tình yêu vô bờ bến, vẫn quan tâm theo dõi sự lớn mạnh hàng ngày của Học viện, vẫn tham gia cầm bút dự thi “HVNH trong tôi” với chủ đề “Ngược dòng lịch sử để xác định ngày sinh của HVNH”, và tôi xin khẳng định lại một lần nữa: Học viện Ngân hàng đã có tuổi đời trên 61 năm (1955-2016).

Tôi hy vọng, qua bài dự thi này, Ban tổ chức hội thi sẽ truyền tải thông điệp này tới Ban Lãnh đạo Ngân hàng Nhà nước VN, Vụ Tổ chức cán bộ Ngân hàng Nhà nước VN, Ban Giám đốc HVNH xem xét, nghiên cứu, điều chỉnh lại ngày sinh của HVNH. Đồng thời, qua bài dự thi này, tôi cũng hy vọng Ban tổ chức hội thi sẽ

xem tiếp trang 22

THÔNG TIN TÁC GIẢ

Tôn Thất Trúc

Nguyên Hiệu trưởng Trường Trung học Ngân hàng 4- Phân hiệu đặc biệt TW,

Nguyên Giám đốc Phân viện Hà Tây, Học viện Ngân hàng

1. Bài dự thi đạt giải Nhất thể loại “Bài viết” Cuộc thi “Học viện Ngân hàng trong tôi” do Công đoàn Học viện Ngân hàng tổ chức hướng tới kỷ niệm 55 năm ngày truyền thống Học viện Ngân hàng.
2. Bài viết thể hiện quan điểm riêng của tác giả và đã được biên tập để phù hợp đăng trên Tạp chí

thân quen, gắn bó đó. Ở Học viện Ngân hàng, mọi thứ thật bình yên, niềm vui lúc nào cũng đến từ những điều giản dị. Như là khi nhận được những lời chúc nhân ngày Nhà giáo Việt Nam, nhân dịp sinh nhật hay lễ tết, thi thoảng là điện thoại, tin nhắn, email hỏi thăm của học trò cũ. Chứng kiến các bạn trưởng thành và thành công trên con đường mà mình đã chọn, quả thực, đó là niềm vui, niềm động viên lớn nhất của người làm nghề giáo như tôi.

Và lời cuối cùng...

Khi viết đến những dòng này, không hiểu sao tôi chợt bất giác bật lên bài hát truyền thống về

Học viện Ngân hàng:
*“Dặm dài ta đã qua biết bao gian khổ.
 Mà lòng vui xiết bao đường lớn mãi tự hào.
 Bao nhiêu nhà giáo bấy nhiêu tâm lòng- trí tuệ sáng trong xây nên mái trường!
 Học viện Ngân hàng! Nào cùng đi! Ta vươn tới những tầm cao...”*
 Vậy là chuyến tàu Học viện Ngân hàng đã xuất bến được 55 năm với bao nhiêu dấu ấn đáng nhớ trong suốt hành trình của mình. Cảm xúc trong tôi trào dâng thật lạ khi chứng kiến Học viện Ngân hàng đổi thay từng ngày với những điều tốt đẹp. Năm 2011, tôi đặt chân lên chuyến tàu

này với bao nhiêu điều suy tư về những ga đến cuộc đời mình. Thấm thoát đã 5 năm, từng hành trình, điểm đỗ của con tàu hiện ra trước mắt khiến tôi như càng thấm thía về chữ “duyên” của mình đối với Học viện Ngân hàng. Ngay lúc này đây, khi đã trở thành một phần thân thuộc của Học viện, tôi có thể mỉm cười và tự hào nói với mọi người rằng: *“Nếu có ai cho tôi đánh đổi chiếc vé tàu ngày đó thì tôi sẽ từ chối và vẫn chọn chuyến tàu ấy để bước lên, vì trong hành trình chưa dài nhưng cũng không ngắn này, tôi đã cho đi và nhận lại thật nhiều yêu thương”.* ■

SUMMARY

Banking Academy on my mind is a ...

Hai Dang Phan, Ma

THÔNG TIN TÁC GIẢ

Phan Đăng Hải, Thạc sỹ

Đơn vị công tác: Bộ môn Luật, Học viện Ngân hàng

1. Bài dự thi đạt giải Ba thể loại “Bài viết” Cuộc thi “Học viện Ngân hàng trong tôi” do Công đoàn Học viện Ngân hàng tổ chức hướng tới kỷ niệm 55 năm ngày truyền thống Học viện Ngân hàng.
2. Bài viết thể hiện quan điểm riêng của tác giả và đã được biên tập để phù hợp đăng Tạp chí

tiếp theo trang 19

truyền tải thông điệp này tới thế hệ trẻ để góp phần nâng cao nhận thức về bề dày lịch sử đầy kiêu hãnh và đầy tự hào về một “Học

viện Ngân hàng trong tôi” và trong tất cả chúng ta. ■

tiếp theo trang 47

đanh giáo sư Nhà nước, đồng thời phấn đấu hướng tới đạt chuẩn khoa học trong khu vực và quốc tế. ■